

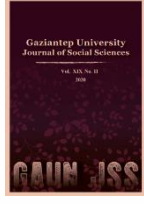
PAPER DETAILS

TITLE: Yerel Yönetimlerin Perspektifinden Geriatri Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Akyazi Örneği

AUTHORS: Ahmet Selçuk GÜRKAN,Cansu KESKİN

PAGES: 607-618

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2601637>

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Yerel Yönetimlerin Perspektifinden Geriatri Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Akyazı Örneği

Evaluation of Geriatric Tourism Potential from Local Governments' Perspective: The Case of Akyazı

Ahmet Selçuk GÜRKAN^{a*} Cansu KESKİN^b

^a Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Akyazı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sakarya / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0001-6432-6833

^b Öğr. Görevlisi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Akyazı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sakarya / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-8069-7391

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 18 Ağustos 2022

Kabul tarihi: 19 Mart 2023

Anahtar Kelimeler:

Geriatri turizmi,
Sağlık turizmi,
Medikal turizm,
Kaplıca,
Akyazı.

ÖZ

Dünyada ve Türkiye’de gün geçtikçe artan yaşlı nüfusa bağlı olarak turistik ihtiyaçlar da değişmektedir. Üçüncü yaş turist grubu olarak adlandırılan yaşlı turist grubunun 65 yaş üstü bireylerden oluştuğu düşünüldüğünde daha sessiz ve doğal alanlar ile sağlık turizmi kapsamında seyahatlerini şekillendirdikleri söylenebilir. 2023 turizm vizyonunda belirtildiği gibi turizmin çeşitlendirilerek 12 aya yayılması derinlemesine ele alınan konulardan bir tanesidir. Sağlık turizmi ve sağlık turizminin çeşitlerinden bir tanesi olan geriatri turizmi, turizmin çeşitlendirilmesi için önemli alternatiflerdendir. Bu bağlamda Marmara Bölgesinde yer alan Sakarya ili Akyazı ilçesi geriatri turizmi potansiyeli taşıyan önemli yerleşim yerlerinden bir tanesi olarak görülmektedir. Akyazı; kaplıcası, temiz havası, yaylaları, ormanları ve İstanbul, Ankara, Bursa, Kocaeli gibi büyük şehirlere yakın bir konumda bulunması ile geriatri turizmi için oldukça elverişli bir destinasyondur. Bu noktada çalışmanın amacı yerel yönetimlerin perspektifinden Akyazı’nın geriatri turizmi potansiyelini değerlendirmektir. Çalışma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak Akyazı yerel yönetimlerinde görevli 12 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Akyazı’da görev yapan bu yerel yöneticilerin Sakarya ili Akyazı ilçesi hakkında verdikleri bilgiler doğrultusunda, Akyazı’nın geriatri turizmi potansiyeli tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre; Kuzuluk Kaplıcası, Keremali Yaylası, Sülüklü göl ve diğer doğal güzellikler geriatri turizmi potansiyeli kapsamında Akyazı’nın güçlü yönleri olarak değerlendirilmiştir. Konaklama tesisi sayısı ve tanıtım yönünde yaşanan eksikliklerin giderilmesi halinde ilçenin sahip olduğu geriatrik turist grubunun bölgeyi daha çok ziyaret edeceği düşünülmektedir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: August 18, 2022

Accepted: March 19, 2023

Keywords:

Geriatri tourism,
Health tourism,
Medical tourism,
Spa,
Akyazı.

ABSTRACT

Touristic needs are also changing, depending on the increasing elderly population in the world and in Turkey. Considering that the elderly tourist group, which is called the third age tourist group, consists of individuals over the age of 65, it can be said that they shape their travels within the scope of health tourism with quieter and natural areas. As stated in the 2023 tourism vision, diversifying tourism and spreading it over 12 months is one of the issues discussed in depth. Geriatric tourism, which is one of the types of health tourism and health tourism, is one of the important alternatives for the diversification of tourism. In this context, Akyazı district of Sakarya province, located in the Marmara Region, is seen as one of the important settlements with geriatric tourism potential. Akyazı; It is a very convenient destination for geriatric tourism with its hot springs, clean air, plateaus, forests and being close to big cities such as Istanbul, Ankara, Bursa and Kocaeli. At this point, the aim of the study is to evaluate the geriatric tourism potential of Akyazı from the perspective of local governments. Within the scope of the study, interviews were conducted with 12 participants from Akyazı local governments using semi-structured interview technique. In line with the information given by these local administrators working in Akyazı about Akyazı district of Sakarya province, the geriatric tourism potential of Akyazı has been tried to be determined. According to the research findings; Kuzuluk Thermal Spring, Keremali Plateau, Sülüklü Lake and other natural beauties have been evaluated as Akyazı's strengths within the scope of geriatric tourism potential. If the deficiencies in the number of accommodation facilities and promotion are eliminated, it is thought that the geriatric tourist group of the district will visit the region more.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: asgurkan@subu.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

Health tourism; It is defined as the visit of individuals to other destinations in order to receive therapeutic, rehabilitative, health protective or improving services. Health tourism is divided into 4 groups by the Ministry of Health. These; thermal health tourism, medical health tourism, geriatric tourism and disabled tourism.

The concept of geriatric tourism, which is a sub-type of health tourism; It is generally defined as the whole of relations arising from people aged fifty and over, from their travels for health purposes outside the places where they live, work and meet their usual needs, and their temporary or temporary stay by using the goods and services generally produced by tourism enterprises during their travels.

The concept of geriatric tourism, which is a type of health tourism, has gained importance in recent years in Turkey, especially in parallel with the investments made in health tourism. The third age group of tourists are; It is a group of tourists who do not have a limited holiday time and have the opportunity to have a holiday in every season. Therefore, for tourists in the geriatric group, Turkey is a very attractive country for touristic trips. From this point of view, the main purpose of this research is; The aim is to reveal the importance of geriatric tourism, which has an increasingly important place among tourism types, for Akyazı by evaluating the potential in Akyazı district of Sakarya province from the perspective of Akyazı local government. Depending on the purpose of the study, the fact that Akyazı tourism, which has a high potential within the scope of geriatric tourism with its Kuzuluk Thermal Spas and many natural qualities, has not been examined before with the existence of this type of tourism, which reveals the importance of the research.

Semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods, was used in this study in order to obtain in-depth information about the geriatric tourism potential of Akyazı district of Sakarya province. Interview questions; Akyurt Kurnaz (2020) and Başer et al. (2021) used interview questions in their studies.

When we look at the types of tourism that the participants think they take place in Akyazı, it is seen that the first answer given by all participants is thermal tourism.

Considering the opinions of the participants about the tourist profiles coming to Akyazı; It has been concluded that the majority of the tourists coming to the city are individuals over the age of fifty who come to improve, develop, protect and rehabilitate their health.

Considering the findings about whether the participants had heard of the concept of geriatric tourism before, it was determined that none of the participants had heard of this concept. It was observed that most of the participants equated this concept with the concept of thermal tourism.

Opinions of participants on the geriatric tourism potential of Akyazı

After explaining the concept of geriatric tourism to the participants and the services provided within the scope of geriatric tourism, looking at the views of all participants on the geriatric tourism potential of Akyazı, the Kuzuluk thermal spring, which Akyazı includes, is due to the availability of fresh air required for inhalation practices in Akyazı highlands and the abundance of natural recreation areas in the district. Stated that the geriatric tourism potential of the region is quite high.

Considering the opinions of the participants about whether Akyazı's infrastructure and accommodation facilities are sufficient in terms of number and equipment within the scope of geriatric tourism; Half of the participants (6 participants) think that Akyazı has sufficient number and equipment within the scope of geriatric tourism in terms of infrastructure and accommodation facilities, while the other half of the participants (6 participants) think that it has insufficient number and equipment.

Considering the opinions of the participants on what can be done to increase the attractiveness and recognition of Akyazı within the scope of geriatric tourism, it is seen that the common answer of all participants is that marketing and advertising efforts should be increased.

Considering the opinions of the participants about Akyazı's image and the level of hospitality of Akyazı people towards foreigners coming to the region, this negative image has been replaced with a more positive image, as Akyazı's image was low due to bad news in the past, but the tourism areas in Akyazı have become popular in social media channels recently.

In the 2023 tourism vision, diversifying tourism and spreading it over 12 months is one of the issues that are discussed in depth. Geriatric tourism, which is one of the types of health tourism and health tourism, is one of the important alternatives for the diversification of tourism. Geriatric tourism, which is one of the types of health tourism, has grown from the past to the present and has become more common with the prolongation of human life expectancy on a global scale. All of the participants think that the main motivation of the individuals in the geriatric tourist group when planning their travels is health tourism, natural beauties and calmness. The fact that these factors affecting the travel motivation of individuals in the geriatric tourist group are located within the borders of Akyazı shows that Akyazı is a suitable district for this type of tourism.

Other aspects that are as important as the attractions that encourage geriatric tourist groups to travel are the convenience of transportation and accommodation. Individuals traveling within the scope of geriatric tourism may not prefer long distance journeys depending on their age. Therefore, Akyazı; Being close to big cities such as Istanbul, Ankara, Bursa and Kocaeli is very important in terms of transportation to the district.

Giriş

Yaşlı nüfusun artışı, dünyadaki hemen hemen tüm ülkeler için önemli bir gündem maddesidir. Son yıllarda hükümetler ve özellikle turizm şirketleri tarafından yaşamın bu dönemine ilgi artarken, yaşlı insanların yaşam kalitelerini ve refahlarını iyileştirmeye yönelik çeşitli uygulamalar yapılmaktadır (Glover ve Prideaux 2009). Demografik yaşlanmanın küresel boyutunun bilincinde olan hükümetler, ait oldukları toplumun refahının bir koşulu olarak yaşlıların refahını teşvik eden sosyal politikalar ve programlar uygulamaktadır (Hwang vd., 2020). Yerel yönetimler de bu küresel eğilimi takip etmekte; ileri yaşla, sağlıkla, sosyal ve ekonomik zorluklarla ilgili diğer kısıtlamaları azaltmak için sosyal turizm programlarını teşvik etmektedir (Magnelli vd., 2019).

Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının yüzde 10'u geçmesi nüfusun yaşlanma göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Hwang vd., 2020). Türkiye nüfusu hızla yaşlanan ülkelerden biridir. Yapılan istatistiksel verilere göre 2025 yılında Türkiye'de yaşlı nüfusun yüzde 11, 2030 yılında yüzde 12.9 olacağı öngörülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021). Bu istatistiklere dayanarak gün geçtikçe yaşlı turist sayısının ve Türkiye'deki yaşlı turizmüne olan ilginin artacağı söylenebilir.

Türkiye'nin Marmara Bölgesinde bulunan Sakarya ili, yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının yüzde 10,1 olması ile yaşlanmakta olan iller arasına şimdiden girmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan Sakarya'nın üçüncü büyük ilçesi Akyazı'daki yaşlı nüfus oranı yüzde 16'dır. (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021). Akyazı gibi kırsal ve yaşlı nüfus oranı yüksek bölgeler, geleneksel turistik bölgelere kıyasla göreceli olarak düşük düzeyde turizm faaliyetleri sergilemektedir. Bu bölgeler daha fazla ziyaretçi çekmek amacı ile hedefli ve spesifik politika önlemlerine ihtiyaç duymaktadır (Fernandes vd., 2019). Bu bağlamda Akyazı sahip olduğu sıcak su kaynağı ve doğal güzellikleri, hedefli ve spesifik yerel politika önlemleri ile sağlık turizminden yüksek ekonomik fayda sağlayabilir. Çalışma, bu düşünceden yola çıkarak oluşturulmuştur.

Turizm, Sağlık Turizmi ve Geriatri Turizmi Kavramları

Turizm, gittikçe artan hava değişimine, dinlenme ihtiyacına, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı doğal güzellikleri tanıma isteğine, doğanın bireylere mutluluk verdiği inancına dayanan, özellikle ticaret ve sanayinin geliştirilmesi, ulaşım araçları sayesinde farklı destinasyonlara rahatça gidebilmenin bir sonucu olarak ulusların ve toplumların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren “modern” çağa özgü bir olaydır (Kozak vd., 2017).

Turizm sınıflandırmasında; turist sayısı, turizm türü, seyahat planlama süreci, turistik seyahat sezonu, yaş grupları, seyahat amacı vb. pek çok ölçüt belirleyici birer kriterdir (Doğanay ve Zaman, 2013). Çalışma konusu ile ilgili olarak seyahat amacına göre turizmin türlerinden biri olan sağlık turizmi; tedavi edici, rehabilite edici, sağlığı koruyucu veya geliştirici hizmetleri almak amacıyla bireylerin başka destinasyonları ziyaret etmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Sağlık turizmi; termal sağlık turizmi, medikal sağlık turizmi, engelli turizmi ve geriatri turizmi olmak üzere dört alt türden oluşmaktadır (Tontuş, 2019).

Sağlık turizminin bir alt türü olan geriatri turizmi kavramı ise genellikle elli yaş ve üstündeki bireylerin ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki ihtiyaçlarını karşıladıkları destinasyonlarının dışına sağlık amacıyla yaptıkları seyahatlerden ve seyahatleri esnasında genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri kullanarak geçici veya sürekli konaklamalarından oluşan ilişkilerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Yıldırım, 1997).

Üçüncü yaş turizmi literatürde; “yaşlı turizmi”, “ileri yaş turizmi”, “olgun turizmi” vb. kavramlarla da ifade edilmektedir. Bu gruptakilerin çoğunluğunu emekliliği yakın elli yaş üstü

bireyler ya da emekli olmuş elli yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Emekli olma yaşı ülkeden ülkeye değişkenlik gösterdiğinden literatürde alt sınır olarak elli yaş belirlenmiştir (Alen Gonzalez vd., 2010: 11). Bu turizm şeklinin tanımlanmasında yukarıdaki ifadeler her ne kadar birbiri yerine geçebilse de çalışma kapsamında en yaygın kullanılan “geriatri turizmi” kavramı kullanılacaktır.

Üçüncü yaş grubunda yer alan bireylerin ilerlemiş yaşları nedeniyle karşılaştıkları fiziksel engelleri ve sağlık sorunları diğer yaş gruplarında yer alan bireylere göre oldukça fazladır. Bu fiziksel engeller ve sağlık sorunları sebebiyle üçüncü yaş grubunda yer alan bireylerin eskiye nazaran daha çok sağlık turizmi faaliyetlerine katılım gösterdikleri gözlemlenmiştir (Arıcı, 2019). Bu bağlamda Akyazı’nın sahip olduğu sağlık turizmi kapsamında iyileştiren tedbir ve hizmetlerin belirlenmesi, bu yaş grubunda semptom sahibi olan bireylerin Akyazı’ya yönelik üçüncü yaş turizm faaliyetlerine katılımını artıracaktır.

Akyazı’da Turizm ve Akyazı’nın Geriatri Turizmi Potansiyeli

Akyazı halkının geçimi tarıma dayalıdır. İlçede tarım sektörüne paralel olarak gelişmekte olan sanayi bölge halkının kazanç elde ettikleri dallardan bir tanesidir. Halk daha çok kendi gayreti ile küçük çaptaki atölyelerde sanayi malları üretmekte ve bu malların pazarlamasını yapmaktadır (Akyazı Belediyesi, 2022). Tüm bunlara ek olarak Kuzuluk Kaplıcalarının Akyazı ilçesinde bulunması ve Aksar Tepe, Mudurnu Çayı, Sülüklü Göl, Keremali Yaylası, Acelle Yaylası, Sultanpınar Yaylası, Davlumbaz Yaylası, Çiğdem Yaylası, Sulucuova Yaylası, Çiçekli Yaylası, Tunalık Yaylası, Güzlek Yaylası, Yanık Yaylası, Küçük ve Büyük Karapınar Yaylalarının da Akyazı sınırları içerisinde yer alması Akyazı’nın tarım ve sanayi kadar turizm sektöründen de geçim sağlayabileceğini göstermektedir.

Akyazı ilçesi sınırlarında bulunan Kuzuluk Kaplıcaları, sularının içerisinde barındırdığı özellikleri ve konaklama alt yapısı ile tam bir dinlenme ve kür merkezi durumundadır (Türkay, 2008). Bu yönüyle sağlık turizmi kapsamında turist çekmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü verilerine göre Kuzuluk Kaplıcaları içeriğinde bulundurduğu doğal mineral yoğunluğu Türkiye’deki en kıymetli sulardandır. İstanbul Üniversitesi Tıbbi Ekoloji ve Hidro-Klimatoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi raporuna göre Kuzuluk Kaplıca suyunun içerdiği doğal minerallerin yardımcı olduğu hastalık grupları şunlardır: vasküler bozukluklar, ortopedik problemler, post travmatik durumlar, mide ve bağırsak florasındaki bozulmalar, karaciğer ve safra kesesi hastalıkları, kronik inflamasyonlar, dermatolojik rahatsızlıklar, merkezi sinir sistemi hastalıkları, pulmoner hastalıklar, poliomiyelit ve bazı pediatrik hastalıklar, osteoartrit, aşırı kilo, böbrek taşı, jinekolojik hastalıklar, idrar yolları iltihabı, romatolojik hastalık türleri (Zengin ve Eker, 2016).

Kuzuluk Kaplıca sularının yukarıda sayılan hastalık gruplarına yardımcı olması geriatri turizmi kapsamında seyahat eden kişilere yönelik balneoterapi uygulamaları açısından yeterli değildir. Balneoterapi, spa ve kaplıca tedavisi birbirinin yerine kullanılan terimler olsa da balneoterapi; kaplıca sularının içerisinde barındırdığı mineralli doğal kaynak sularının tedavi edici ve iyileştirici etkilerinden yararlanılması amacı ile içme kürleri, inhalasyon kürleri (solunum yolu ile alınan hava kürleri), banyolara daldırma (immersiyon), çamur (peloidoterapi) ve diğer doğal peloid paketlerinin uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Balneoterapi uygulanması gereken geniş çerçeveli bir tedavi planının içinde medikal tedavi, fizyoterapi, bilişsel ve davranışsal tedavileri içeren multidisipliner bir yaklaşımdır (Ayvaz, 2020). Dolayısıyla Akyazı’nın geriatri turizmi kapsamında daha iyi hizmet verebilmesi için kaplıca sularının hem medikal hem fiziksel hem davranışsal hem de psikolojik tedavileri bir arada içeren bütüncül bir plan ile uygulanması gerekmektedir. Kuzuluk Kaplıca suları geriatri turizmi kapsamında seyahat eden bireylere bahsedilen bu tedavi planı ile uygulanırken aynı bireyler

Akyazı sınırları içerisinde yer alan yaylalarda da balneoterapi programı içerisinde yer alan inhalasyon uygulamalarına katılabilirler. Bu yönüyle de Akyazı'nın geriatri turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Geriatric Turizm ile İlgili Yapılmış Benzer Çalışmalar

Magnelli vd. 2019 yılında yaptıkları bir araştırma, yerel stratejik kalkınma programlarının etkinliğini izlemek için göstergeler geliştirmiştir. Yerel kalkınmayı artırmanın bir yolu olarak turizm sektörünün Rus ekonomisi için önemini vurgulamışlardır. Küçük yerleşimlerde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına yardımcı olmak için sadece tarıma dayalı ekonomik politika izlenilmemesi gerektiği; devlet yardım programları, küçük işletmeler için devlet destekli turizm pazar fırsatları oluşturulması ve bu pazara katılımı sağlamak için işletmelerin teşvik edilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Kılıçlar vd. 2019 yılında geriatric turistlerin ihtiyaçlarının anlaşılması ve taleplerinin belirlenmesi amacıyla oluşturdukları çalışmanın sonucunda; yerel yönetim politikalarının ve işletmelerin pazarlama stratejilerinin, geriatric turistlerin talepleri doğrultusunda gerçekleştirmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Akbaş vd. (2018) yapmış oldukları çalışmada Türkiye'nin termal kaynakları, kültürel mirası, doğal güzellikleri ve yaylaları ile geriatri turizmine hitap eden çekiciliklere sahip bir ülke olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Aydemir ve Kılıç, 2017 yılında yaptıkları çalışmalarında dünyada ve Türkiye'de geriatri turizmi ile ilgili uygulamaları incelemişlerdir. Geriatric turizm ile ilgili yurt dışında ve Türkiye'de gerçekleştirilen uygulamalar değerlendirilmiş ve karşılaştırılmıştır. Çalışmadan elde ettikleri bulgulara göre geriatri turizmi, dünya çapında yaşanan nüfus nedeniyle gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Dolayısıyla dünyada ve Türkiye'de hükümet politikaları içerisinde yer almaktadır. Çalışma kapsamında uzun vadeli hedefler belirlenip program, proje ve mevzuat düzenlemelerine yönelik çalışmaların önemine değinilmiştir.

Tufan vd. (2017) yaptıkları çalışmalarında Türkiye'de geriatri turizmine yatırımı engelleyen unsurların başında Türkiye'nin demografik yapısı ve değişimi değil, fiziksel imkânların yaşlılara uygun olmayışına dair koşullar olduğuna değinmişlerdir. Türkiye'nin geriatri turizmine kısmen elverişli olan bölgelerinin yollarıyla, kaldırımlarıyla ve trafiğiyle, gençlerin bile hareket yeteneklerini kısıtlayan fiziksel bir çevre yapısına sahip olmasının geriatri turizminin önündeki en önemli engellerden bir tanesi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Cengiz ve Kantarcı, (2013) geriatric grupta yer alan turistlerin tatillerinde tercih ettikleri turistik ürünlerin belirlenmesi amacıyla oluşturdukları çalışmalarında, bu grupta yer alan turistik tüketicilerin ilerlemiş yaşları sebebiyle daha çok sağlık turizmi kapsamında sağlık sorunlarını giderme amaçlı seyahat ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Sağlığı iyileştirici ve fiziksel engelleri kolaylaştırıcı politika izleyen turistik destinasyonların ve ürünlerin tanıtım faaliyetlerinin artırılması ile bu destinasyonların daha çok ziyaretçi çekebileceklerine değinilmiştir.

Möller vd., (2007) ise Avusturya'da geriatric nüfusun yaş aldıkça değişen seyahat davranışları ve yaş almanın turizm tercihlerine olan etkilerini belirlemek amacıyla oluşturdukları çalışmalarında, eğlence ve turizm hareketlerinin katılımcıların yaşamlarında çok önemli bir rol oynadığı ve daha ileriki yaşlarında da turistik seyahatlere katılım gösterecekleri sonucuna ulaşmışlardır.

Yıldırım, 1997 yılında Türkiye'de geriatri turizmi ile ilgili yapılan ilk çalışmalardan bir tanesini gerçekleştirmiştir ve Türkiye'nin geriatri turizmi kapsamında tanıtım ve pazarlamaya

önem vermesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, Türk turizmde geriatrik grubundan elde edilecek gelirin artırılması için yönetimlerin uygulaması gereken politikalar hakkında öneriler geliştirilmiştir. Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin %50.6'sını OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) ülke vatandaşları oluşturmaktadır. Elli yaş üzeri kişilerin aile yapıları incelendiğinde genelde aile yapısının daha çok karı ve kocadan oluştuğu görülmüştür. Gelişmiş toplumların yapısı gereği elli yaş üzeri kişilerin çocukları ailelerinden ayrı yaşamaktadır. Türkiye'nin ikliminin yaşlı ve emekliler için çok müsait olduğuna ve Avrupa ülkelerine mesafe bakımından yakın olmasının avantajlarına değinilmiştir.

Romsa ve Blenman (1989) tarafından oluşturulan çalışmada geriatrik grupta yer alan turistlerle ilgili tespitlere yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre bireyler yaş aldıkça turistik seyahatlerini daha az stresli ulaşım araçları ve daha sakin tatil destinasyonlarına yönelik gerçekleştirmeye istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dünya genelinde yaşanan demografik değişime bağlı olarak sağlık turizmi çeşitlerinden geriatri turizmi giderek önem kazanmaktadır (Arıcı, 2019). Geriatrik grup; alışkanlıkları, yaşam tarzı, refah düzeyi ve sağlık problemleri ile yaşadığı toplumda belirgin farklılıklar oluşturmaktadır. Bu sebeple geriatrik turist grubu, turizm sektörü açısından yeni fırsatlar ortaya çıkarmaktadır. Kendine özgü bir pazar oluşturan bu turizm şekli için ülkelerin çeşitli uygulama ve politikalar geliştirdiği görülmektedir (Aldoğan Şenol ve Kılıçlar, 2019). Türkiye'de son yıllarda özellikle sağlık turizmine yapılan yatırımlara paralel olarak sağlık turizminin bir çeşidi olan geriatri turizmi kavramı da giderek önem kazanmıştır. Türkiye; doğal, kültürel ve birçok nitelikleriyle on iki ay turizmin sürdürülebildiği, uluslararası turizmde diğer ülkeler ile rekabet edebilecek düzeye sahip bir ülkedir. Üçüncü yaş turist grubu ise tatil zamanı kısıtlı olmayan ve her mevsim tatil yapma olanağına sahip bir turist grubudur (Arıcı, 2019). Dolayısıyla geriatrik grupta yer alan turistler için Türkiye, turistik seyahatler için çok cazip bir ülkedir. Buradan hareketle bu araştırmanın temel amacı; turizmin türleri arasında giderek önemli bir yere sahip olan geriatri turizminin, Sakarya ili Akyazı ilçesindeki potansiyelinin Akyazı yerel yönetimi perspektifinden değerlendirerek Akyazı için önemini ortaya koymaktır. Çalışmanın amacına bağlı olarak bünyesinde Kuzuluk Termal Kaplıcaları ve birçok doğal nitelik bulundurmasıyla geriatri turizmi kapsamında potansiyeli yüksek olan Akyazı turizminin, bu turizm türünün varlığıyla birlikte yerel kalkınmaya etkisinin daha önce incelenmemiş olması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Sakarya iline bağlı Akyazı ilçesi yerel yönetim kurumları oluşturmaktadır. Akyazı; bünyesinde barındırdığı Kuzuluk Termal Kaplıcaları, sahip olduğu birçok doğal nitelikli alanlar, 2020 yılında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesine bağlı olarak kurulan Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunun bölgedeki varlığı gibi sebeplerle geriatri turizmi potansiyeli oldukça yüksek görülen bir ilçedir.

Nitel araştırmalarda, bilginin kime yarar sağladığı kadar araştırmacının araştırma konusuyla ve araştırma katılımcılarıyla olan ilişkisi de önemlidir (Alvesson vd., 2008; Patton, 1999). Bu bağlamda araştırmacıların Akyazı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu akademik kadrosunda yer alması ve Akyazı'nın çalışmanın amacıyla uyumlu bir yapıya sahip olması, çalışma için Akyazı ilçesini ön plana çıkarmıştır. Katılımcılara olasılığa dayalı olmayan örneklem yöntemlerinden amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır.

Araştırma Yöntemi ve Kısıtları

Sakarya ili Akyazı ilçesi geriatri turizmi potansiyeli hakkında derinlemesine bilgi edinebilmek amacıyla bu çalışmada katılımcılara nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır. Görüşme soruları; Akyurt Kurnaz (2020) ve Başer vd. (2021)'in çalışmalarında kullandıkları görüşme sorularından uyarlanmıştır. Bu sorular aşağıda yer almaktadır.

- Akyazı'da yer alan turizm çeşitleri nelerdir?
- Akyazı'ya gelen turist profilini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Geriatri turizmi kavramı ile ilgili bilgi sahibi misiniz?
- Akyazı'nın geriatri turizmi potansiyeli hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Akyazı altyapı ve konaklama tesisleri açısından geriatri turizmi kapsamında sayı ve donanım olarak yeterli düzeyde midir?
- Akyazı'nın geriatri turizmi kapsamında çekiciliğinin artırılması ve tanınması konusunda neler yapılabilir?
- Akyazı'nın imajını nasıl değerlendirirsiniz? Akyazı halkının bölgeye gelen yabancılara karşı misafirperverlik düzeyi nasıldır?

Araştırma kapsamında Akyazı Belediyesinde ve yerel yönetimde söz sahibi olan ilgili kişiler ile Kuzuluk'ta bulunan termal otel işletmeleri yöneticileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 2022 yılı ocak ayında yüz yüze yapılmıştır. 12 katılımcı ile yapılan görüşmelerde kısa notlar alınıp analize tabi tutulmuştur. Bu katılımcıların 7 tanesi Akyazı ilçesi yerel yönetiminde görevli iken diğer 6 katılımcı sağlık turizmi sektörü içerisinde yer almaktadır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından belirlenen başlıklar altında toplanarak betimsel analiz yöntemiyle verilmiştir.

Görüşme soruları Akyazı ilçesi yerel yönetim kurumlarına uygulanmıştır. Diğer destinasyon yönetim kurumları ve yerel halk araştırmaya dahil edilmemiştir.

Bulgular

Bu bölümde, Akyazı'nın geriatri turizmi potansiyelini belirlemeye yönelik görüşme soruları çerçevesinde Akyazı'daki söz sahibi yerel yönetimlerden alınan yanıtların ortak noktalarının düzenlenmiş hâli sunulmuştur. Görüşmeler sonucunda ortak yanıtlar dışında farklı yanıtlar alındıysa bu yanıtlar da belirtilmiştir.

Katılımcıların Akyazı'da Yer Aldıklarını Düşündükleri Turizm Çeşitlerine Dair Bulgular

Katılımcıların Akyazı'da yer aldıklarını düşündükleri turizm çeşitlerine bakıldığında tüm katılımcıların verdiği ilk yanıtın termal turizm olduğu görülmektedir. Akyazı'da bulunan Kuzuluk kaplıcasının tüm katılımcıların verdiği bu cevapta etkili olduğu katılımcıların verdiği cevaplardan anlaşılmaktadır. Katılımcıların yüksek bir kısmı, termal turizminin yanında doğa ve yayla turizminin de Akyazı sınırları içerisinde oldukça yaygın olduğunu dile getirmişlerdir.

Elde edilen bu ilk bulgulara göre Akyazı'nın aslında geriatri turizmi potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Romsa ve Blenman (1989) ile Cengiz ve Kantarcı (2013) çalışmalarında geriatrik turist grubunun sağlığı iyileştirici ve sakin destinasyonların tercihlerinde öncelikli oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Akyazı'daki yerel yönetimlerin düşüncesine göre de Akyazı'nın sahip olduğu termal kaynak ve doğal güzellikleriyle sağlık turizmi kapsamında zaten bu olanaklara sahip olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Akyazı'ya Gelen Turist Profillerine Dair Görüşleri

Katılımcıların Akyazı'ya gelen turist profillerine dair görüşlerine bakıldığında; gelen turistlerin büyük bir çoğunluğunun sağlıklarını iyileştirmeye, geliştirmeye, korumaya ve

rehabilite olmaya gelen elli yaş üstü bireylerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya dayanarak sağlık turizminin tanımında yer alan bu dört madde için de Akyazı'nın tercih edildiği görülmektedir. Kuzuluk kaplıcalarının Akyazı sınırları içerisinde yer alması çoğunlukla elli yaş üstü bireylerin ilçeyi ziyaret etmesini sağlamaktadır. Katılımcılar özellikle İstanbul, Ankara ve Bursa gibi büyük kentlerin Akyazı'ya yakın olmasından dolayı da Kuzuluk'un tercih sebebi olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların büyük bir kısmı sosyal medya mecralarının varlığıyla daha popüler hâle gelen Sülüklü Göl, Keremali Yaylası, Davlumbaz Yaylası ve Acelle Yaylası gibi yaylaların varlığıyla genç ve orta yaş nüfusun da Akyazı'yı eskiye oranla daha çok ziyaret ettiklerini dile getirmişlerdir. Dolayısıyla bu yaylaların ve termal kaynağın bir arada paket hâlinde tanıtılıp pazarlanabilir hâle gelmesi, sadece geriatri turizmi kapsamında seyahat eden bireyler için değil tüm turist gruplarının Akyazı'ya seyahat etmelerini sağlamak için etkili olabilir. Aynı zamanda Akyazı'nın büyük şehirlere yakın bir konumda bulunması da daha fazla turist çekebilmek adına önemli bir detaydır.

Katılımcıların Geriatri Turizmi Kavramına Dair Bilgi Durumları

Katılımcıların geriatri turizmi kavramını daha önce duyup duymadıklarına dair bulgulara bakıldığında hiçbir katılımcının bu kavramı duymadığı belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunun bu kavramı termal turizm kavramı ile bir tuttukları görülmüştür. Katılımcılara geriatri turizmi kavramı ve geriatri turizmi kapsamında verilen hizmetler açıklandıktan sonra Akyazı'nın turizm potansiyeli hakkındaki düşünceleri sorulmuştur.

Katılımcıların Akyazı'nın Geriatri Turizmi Potansiyeli Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcılara geriatri turizmi kavramı ve geriatri turizmi kapsamında verilen hizmetler açıklandıktan sonra Akyazı'nın geriatri turizmi potansiyeline dair görüşlerine bakıldığında tüm katılımcıların Akyazı'nın bünyesinde barındırdığı Kuzuluk kaplıcası, inhalasyon uygulamaları için gerekli olan temiz havanın Akyazı yaylalarında mevcut olması ve doğal rekreasyon alanlarının ilçede bolca bulunması ile bölgenin geriatri turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Elde edilen bu bulgulara göre katılımcıların geriatri turizmi kavramını daha önce duymamalarına rağmen aslında Akyazı'da geriatrik turist grubuna hitap edebilecek birçok alandan haberdar oldukları verilen cevaplardan anlaşılmıştır. Dolayısıyla geriatri turizmi kavramı üzerine yerel yönetimlerin yoğunlaşmaları ve pazarlamasını yapmaları Akyazı'ya bu yaş grubunda yer alan turistleri daha çok çekebilir.

Katılımcıların Akyazı'nın Altyapı ve Konaklama Tesislerine Yönelik Düşünceleri

Katılımcıların Akyazı'nın altyapı ve konaklama tesisleri açısından geriatri turizmi kapsamında sayı ve donanım olarak yeterli düzeyde olup olmadıklarına dair düşüncelerine bakıldığında; katılımcıların yarısı (6 katılımcı) altyapı ve konaklama tesisleri bakımından geriatri turizmi kapsamında Akyazı'nın yeterli sayı ve donanıma sahip olduğunu düşünürken katılımcıların diğer yarısı (6 katılımcı) yetersiz sayı ve donanıma sahip olduğunu düşünmektedir.

Akyazı'nın yetersiz altyapı ve konaklama tesisi sayısına sahip olduğunu düşünen katılımcılara bu düşüncelerinin sebebi sorulduğunda tüm katılımcıların konaklama tesisi sayılarının sadece geriatrik turist grubu için değil termal turizm amacıyla bölgeye gelen turistler için de yetersiz olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Katılımcıların düşüncelerine göre geriatrik turist grubu için önem arz eden yaylalarda bulunan konaklama tesisi sayıları da kontrollü bir şekilde artırılabilir. İki katılımcı bu düşüncelerine ek olarak Akyazı'da son

zamanlarda altyapı ve yol çalışmalarının hızla düzenlenmesine rağmen bölgeye daha çok turist çekebilmek adına ilçe sınırları içinde bulunan potansiyel turizm alanlarına yönelik yeniden bir altyapı ve yol düzenlemesi gerekebileceğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların Akyazı'nın Tanınırlığının Arttırılmasına Yönelik Düşünceleri

Katılımcıların Akyazı'nın geriatri turizmi kapsamında çekiciliğinin arttırılması ve tanınması konusunda neler yapılabileceğine dair görüşlerine bakıldığında tüm katılımcıların verdiği ortak cevabın pazarlama ve reklam çabalarının arttırılması gerektiğine yönelik olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğu daha önce verdikleri yanıtlarda olduğu gibi sosyal medyanın gücünün Akyazı'nın tanınırlığını arttırmada oldukça önemli bir noktada olduğunu yinelemişlerdir. Dolayısıyla Akyazı yerel yönetiminin resmî sosyal medya hesaplarında Akyazı turizmine yönelik paylaşımlarını arttırması ve daha çok katılımcıya bu görselleri ulaştırması Akyazı'ya gelen turist sayısını artırabilir.

Katılımcılara göre Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi bünyesinde bulunan Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunun Akyazı'da bulunması ilçenin tanınırlığını artıran bir durum olmaktadır. Bu okullarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin Akyazı'nın tanınırlığını arttırmada olumlu bir etki oluşturduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların Akyazı'nın İmajına Dair Düşünceleri

Katılımcıların Akyazı'nın imajını değerlendirme ve Akyazı halkının bölgelerine gelen yabancılara karşı misafirperverlik düzeylerine yönelik düşüncelerine bakıldığında geçmişte Akyazı'nın kötü haberlerle anılmasından dolayı imajının düşük olduğu ancak son zamanlarda Akyazı'da bulunan turizm alanlarının sosyal medya mecralarında popüler hâle gelmesiyle bu olumsuz imajın yerini daha olumlu bir imajın aldığı verilen yanıtlardan anlaşılmıştır. Aynı zamanda katılımcılar Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunun Akyazı'da bulunmasının ilçenin imajını olumlu anlamda etkileyeceğini ve Akyazı'nın ileride bir sağlık kenti olarak anılacağını düşünmektedirler.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu Akyazı halkının yabancılara karşı misafirperverlik düzeyinin yüksek olduğunu bildirmiştir. İki katılımcı ise bu soruya olumsuz yanıt vermiştir. Bu iki katılımcıya bu olumsuz yanıtların sebebi sorulduğunda, katılımcıların bölgeye gelen üniversite öğrencilerine yönelik yerel halkın olumsuz tutum ve davranışlarına şahit olduklarından böyle bir düşünceye sahip oldukları anlaşılmıştır. Dolayısıyla böyle olumsuz durumlar yaşanmaması adına yerel halk ve üniversite öğrencilerinin birbirleri hakkında bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Sonuç

2023 turizm vizyonunda belirtildiği gibi turizmin çeşitlendirilerek 12 aya yayılması derinlemesine ele alınan konulardan bir tanesidir. Sağlık turizmi ve sağlık turizminin çeşitlerinden bir tanesi olan geriatri turizmi, turizmin çeşitlendirilmesi için önemli alternatiflerdendir. Sağlık turizmi çeşitlerinden biri olan geriatri turizmi geçmişten günümüze bir büyüme ile küresel çapta insan yaşam süresinin uzamasıyla daha yaygın hâle gelmiştir. Dikkat çeken bu büyüme ile birlikte çalışma kapsamında; Akyazı'da görev yapan on iki yerel yöneticinin Sakarya ili Akyazı ilçesi hakkında verdikleri bilgiler doğrultusunda, Akyazı'nın geriatri turizmi potansiyeli tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde sonuçlar bu başlık altında belirtilip öneriler geliştirilmiştir.

Katılımcıların tümü geriatrik turist grubunda bulunan bireylerin seyahatlerini planlarken sahip oldukları temel motivasyonun sağlık turizmi, doğal güzellikler ve sakinlik olduğunu düşünmektedirler. Geriatrik turist grubunda yer alan bireylerin seyahat motivasyonunu

etkileyen bu unsurların Akyazı sınırları içerisinde bulunuyor olması Akyazı'nın bu turizm türü için uygun bir ilçe olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların tümü Kuzuluk Kaplıcasını, yaylaları ve diğer doğal güzellikleri geriatri turizmi potansiyeli kapsamında Akyazı'nın güçlü yönleri olarak değerlendirmişlerdir. Ancak bazı katılımcılardan alınan yanıtlara göre tanıtım yönünde yaşanan eksikliklerden dolayı ilçenin sahip olduğu geriatri turizmi potansiyelinden yeterince yararlanılamadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda Akyazı Belediyesi ve ilçede bulunan Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu tarafından ilçenin geriatri turizmi kapsamında verdiği hizmetler ve doğal güzelliklerin ulusal medyaya taşınabilmesi, tanıtım yönünde yaşanan eksikliklerin giderilmesini sağlayacaktır.

Katılımcıların büyük bir kısmı Sülüklü Göl, Keremali Yaylası, Davlumbaz Yaylası ve Acelle Yaylası gibi yaylaların sosyal medya paylaşımlarıyla eskiye oranla turistler tarafından daha çok ziyaret edildiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla Akyazı'nın geriatri turizmi kapsamında sosyal medya mecralarında tanıtım amaçlı kullanılması Akyazı'ya yönelik turizm talebini artırabilir.

Geriatik turist gruplarını seyahate teşvik eden çekicilikler kadar önemli olan diğer hususlar ise ulaşım ve konaklamadaki rahatlıklardır. Geriatri turizmi kapsamında seyahat eden bireyler yaşa bağlı olarak uzun mesafe yolculuklarını tercih etmeyebilirler. Dolayısıyla Akyazı'nın İstanbul, Ankara, Bursa ve Kocaeli gibi büyük şehirlere yakın olması ilçeye ulaşım açısından oldukça önemlidir.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgulara göre katılımcılar daha önce geriatri turizmi kavramını duymadıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla geriatri turizmi kavramı ile ilgili Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu akademik çalışanları yerel yönetimlere ve halka bu kavramı tanıtabilir, Akyazı'nın geriatri turizmi kapsamında gelişimini bu şekilde artırılabilirler. Katılımcıların görüşlerine göre Akyazı halkı misafirperver bir halktır. Geriatri turizmi kapsamında halkın bilinçlenmesi ile bölgeyi ziyaret eden turistlerin memnuniyet düzeyleri ve Akyazı'nın imajı pozitif yönde daha çok artacaktır.

Katılımcıların yarısı Akyazı'nın geriatri turizmi kapsamında konaklama kapasitesinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Verilen cevaplardan elde edilen bulgulara göre Akyazı'da termal turizm kapsamında hizmet veren sadece bir tane büyük otel bulunmaktadır ve küçük konaklama tesislerinin sayısı da oldukça azdır. Akyazı'ya geriatri turizmi kapsamında daha çok turist çekebilmek için doğal alanlar tahrip edilmeden konaklama tesisleri artırılabilir ve konaklama çeşitlendirilmesi sağlanabilir. Bazı katılımcılar konaklama tesis sayısının artırılmasının yanında altyapı ve yol düzenlemesinin de gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Konuyla ilgili yerel yönetimler eksikliklerin belirlenmesi amacıyla bir araştırma yapabilir.

Bu çalışma sadece yerel yönetimlerin perspektifinden Akyazı'nın geriatri turizmi potansiyelini değerlendirmektedir. Elde edilen bulgulara göre yerel yönetim ve Akyazı'da hizmet veren işletmelerin bölgeye gelen turistlere açıkça bir ilgisi vardır. Dolayısıyla turistlerden gelen taleplerin kanıta dayalı değerlendirilebilmesi için gelecekte Akyazı'yı ziyaret eden turistlere yönelik bir çalışma yapılabilir ve Akyazı'yı ziyaret etmiş bireylerin görüşleri ile yerel yönetim ve işletmeler kaliteli hizmet noktasında düzenlemeler yapabilir.

Kaynakça

Akyazı Belediyesi. (2022). *Akyazı hakkında genel bilgiler*. Erişim tarihi: 15.05.2022, <http://www.akyazi.bel.tr/k/19/akyazi-genel-bilgiler>

- Akbaş, Y. Z., Kaya, M. & Doğan, S. (2018). Artvin'in üçüncü yaş turizmi potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Artvin Sempozyumu 18-20 Ekim*, 711-730.
- Akyurt Kurnaz, H. (2020). Bolu turizm potansiyelinin turist rehberleri açısından değerlendirilmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(1), 523–535.
- Aldoğan Şenol, F. & Kılıçlar, A. (2019). Üçüncü yaş turistlerin seyahat motivasyonu ile seyahat memnuniyeti arasındaki ilişki. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(4), 3249–3261.
- Alen Gonzalez, M. E., Dominguez Vila, T. & Fraiz Garcia, A. (2010). El turismo senior como segmento de mercado emergente. *Cuadernos De Turismo*, 26(9), 24.
- Alvesson, M., Hardy, C. & Harley, B. (2008). Reflecting on reflexivity: reflexive textual practices in organization and management theory. *Journal of Management Studies*, 45(3), 480–501.
- Arıcı, F. (2019). Türkiye’de üçüncü yaş turizm potansiyeli ve kaynak kullanımı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(42), 123–138.
- Ayvaz, N. (2020). Romatizmal hastalıklarda kaplıca tedavisi. *Kocatepe Medical Journal*, (1), 129–135.
- Aydemir, B. & Kılıç, S. N. (2017). Dünyada ve Türkiye’de üçüncü yaş turizmi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 1-11.
- Başer, M. Y., Olcay, A. & İnce, E. (2021). Malatya ilinin alternatif turizm potansiyelinin değerlendirilmesi üzerine nitel bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(2), 1232-1249.
- Cengiz, F. & Kantarcı, K. (2013). Üçüncü yaş turistlere yönelik turistik ürün önem-performans analizi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi* (2), 29–35.
- Doğanay, H. & Zaman, S. (2013). *Türkiye turizm coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Fernandes, P. O., Nunes, A. M., Veloso, C. M., Santos, E., Fernanda, A. & Ferreira, M. J. F. (2019). Spatial and temporal concentration of tourism demand in northern portugal: regional policy recommendations to promote tourism competition and portofolio diversity. *In 4th Regional Helix*, 94-99.
- Glover, P. & Prideaux, B. (2009). Implications of population ageing for the development of tourism products and destinations. *Journal of Vacation Marketing*, 15(1), 25–37.
- Güney Ege Kalkınma Ajansı. (2020). Muğla ili geriatri turizm tesisi yatırımı ön fizibilite raporu. *T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı*.
- Hwang, J., Kim, J. J., Lee, J. S. H. & Sahito, N. (2020). How to form wellbeing perception and its outcomes in the context of elderly tourism: moderating role of tour guide services. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 1029.
- Kozak, N., Kozak, M. A. & Kozak, M. (2017). *Genel turizm ilkeler-kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Magnelli, A., Pantile, D., Falcone, R. & Pizziol, V. (2019). Advances in tourism, *Technology and Smart Systems*. (171), 199-209.
- Möller, C., Weiermair, K. & Wintersberger, E. V. A. (2007). The changing travel behaviour of austria’s ageing population and its impact on tourism. *Tourism Review*. (62), 15-20.
- Patton, M. Q. (1999). Enhancing the quality and credibility of qualitative analysis. *Health Services Research*, 34(5-2), 1189–1208.
- Romsa, G. & Blenman, M. (1989). Vacation patterns of the elderly german. *Annals of Tourism Research*, 16(2), 178-188.

- Tontuş, H. Ö. (2019). *Sağlık turizmi nedir?*. Ankara: SATURK Yayınları.
- Tufan, İ., Köse, M. T. & Ayan, F. S. (2017). Türkiye ve üçüncü yaş turizmi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 1(1), 29-36.
- Türkay, O. (2008). Marmara Bölgesi, Diğer İller. G. Aktaş (Ed.), *Türkiye turizm coğrafyası içinde* (97-120). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları*. Erişim Tarihi: 26.02.2022,
[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=45500#:~:text=T%C3%BCrkiye%20n%C3%BCfusu%2084%20milyon%20680%20bin%20273%20ki%C5%9Fi%20oldu&text=Adrese%20Dayal%C4%B1%20N%C3%BCfus%20Kay%C4%B1t%20Sistemi%20\(ADNKS\)%20sonu%C3%A7lar%C4%B1na%20g%C3%B6re%2C%20%C3%BClkemizde,%2C3'%C3%BCn%C3%BC%20kad%C4%B1nlar%20olu%C5%9Fturdu.](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=45500#:~:text=T%C3%BCrkiye%20n%C3%BCfusu%2084%20milyon%20680%20bin%20273%20ki%C5%9Fi%20oldu&text=Adrese%20Dayal%C4%B1%20N%C3%BCfus%20Kay%C4%B1t%20Sistemi%20(ADNKS)%20sonu%C3%A7lar%C4%B1na%20g%C3%B6re%2C%20%C3%BClkemizde,%2C3'%C3%BCn%C3%BC%20kad%C4%B1nlar%20olu%C5%9Fturdu.)
- Yıldırım, S. (1997). Üçüncü yaş turizmi ve bunun Türkiye açısından değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(1-2), 77-81.
- Zengin, B. & Eker, N. (2016). Sakarya ili termal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 165-181.